

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНКИ

УДК 159.923

Щаслива Олена Миколаївна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Анотація. В статті досліджено аспекти професійної самореалізації як одного з вагомих чинників становлення особистості жінки. Проаналізовано зміст понять «професійна самореалізація». Визначено умови та чинники професійної самореалізації жінок у сучасних умовах. Розглянуто вплив соціуму на самореалізацію, а також роль індивідуально-психологічних особливостей особистості в цьому процесі.

Ключові слова: самореалізація, професійна самореалізація жінки, особистість, сфери самореалізації, способи самореалізації, умови успішної самореалізації.

Актуальність дослідження. В умовах суспільної трансформації, що відбувається в Україні, формується більш уважне, ніж раніше, але й вимогливіше ставлення до особистості, нове розуміння соціального та психологічного благополуччя, самореалізації, становлення особистості. Наш час вимагає від кожного активності, вміння актуалізувати здібності та реалізувати себе як особистість у різних сферах діяльності та спілкування. У зв'язку з цим зростають вимоги до психологічної науки, яка покликана допомогти кожному члену суспільства, як чоловікам, так і жінкам, ефективно визначати життєві орієнтири, реалізувати свій особистісний потенціал, долати труднощі особистісного становлення.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Дослідженням самореалізації як психологічного феномена займалися Б. Ананьєв, К. Абульханова-Славська, Л. Анциферова, Б. Братусь, К. Роджерс, М. Савчин, В. Слободчиков, Т. Титаренко та ін., а в останні

роки – О. Баришева, В. Зарицька, Н. Корчакова, Л. Левченко та ін. Однак недостатньо досліджень присвячено вивченню професійної самореалізації жінок. Згідно досліджень (О. Байтінгер, В. Горчакова, В. Гупаловська, Д. Сьюпер, К. Федосенко та ін.) обмеження діяльності жінки або нездатність здійснити фахову самореалізацію з тих чи інших причин призводить до втрати суспільної компетентності, відмови від власних планів заради дітей та спокою у сім'ї, наслідки чого можуть проявлятися у конфліктності, фрустрованості, схильності до депресій, психосоматичних розладах тощо.

Мета наукової публікації: теоретичний аналіз особливостей професійної самореалізації жінки в сучасних психологічних дослідженнях.

Завдання статті.

1. Здійснити теоретичний аналіз поняття самореалізації.
2. Дослідити особливості професійної самореалізації жінки в сучасних психологічних дослідженнях.

Методи та методики дослідження. Теоретико-методологічний системний аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація теоретичних даних.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «самореалізація» вперше з'явилась у гуманістично орієнтованих концепціях розвитку особистості та відповідних їм психотерапевтичних практиках. У руслі цього напрямку слід відзначити таких вчених як А. Маслоу, Ф. Перлз, В. Райх, К. Роджерс, К. Хорні та ін. Їхні концепції об'єднує розуміння особистості, як здорової, активної, здатної до самоствердження, наділеної можливостями і потребами самоактуалізації, зрілості, автентичності та іншими способами вираження прагнення до досягнення цілей або до Акме.

Самореалізація — процес найповнішого розкриття особистістю своїх здібностей і творчих можливостей, індивідуального саморозвитку і самоздійснення, виявлення внутрішнього потенціалу свого Я.

Самореалізація – це опредметнення сутнісного потенціалу особистості у різноманітній соціальній діяльності. Особливості самореалізації жінки полягають у необхідності поєднувати професійну активність із виконанням сімейних обов'язків, вихованням дітей. Труднощі самореалізації жінки пов'язані із пануванням статево рольових стереотипів, наявності «подвійного стандарту» у підході до виховання підростаючого покоління, у розподілі обов'язків у сім'ї та на робочих місцях. Інші психологічні перешкоди самореалізації жінки пов'язані із віковим розвитком, індивідуальними особливостями, рольовими стереотипами, життєвими умовами.

За даними В. Горчакової, лише 20% жінок у нашій країні мають стійку тенденцію до професійної кар'єри. Жінки влаштовують свою професійну кар'єру значно пізніше, ніж чоловіки (Горчакова В. Г., 2020).

Згідно досліджень Д. Левінсона, більшість чоловіків завершували своє професійне учнівство та певною мірою реалізовували себе у професії до 30-ліття. Жінки ж не переставали числитись новачками у професійному світі аж до досягнення зрілого віку (Levinson D. J., 1990).

А. Чиріковою виявлено, що існують серйозні відмінності між жінками і чоловіками, зайнятими у бізнесі, в оцінюванні ними ділових та особистісних якостей, що сприятимуть успіху в їх діяльності. Дослідниця відмічає, що жінки на фоні вираженої здатності до домінування, у своїх стратегіях орієнтовані на компроміс, упевненість у собі, розрахунок на власні сили при високій пластичності, здатності адаптуватись до ситуації. Чоловіки ж схильні бути лідерами, спираючись, у першу чергу, на вміння домінувати, діяти в ситуації невизначеності та загрози ризику, ефективно використовувати інших людей для реалізації своїх цілей. Жінки бачать у бізнесі можливість самореалізації, у той час як чоловіки шукають у ньому можливість самоствердитись і набути свободу (Чирікова А. Є., 2021)

Основними сферами самореалізації особистості є приватне життя та професійна діяльність. Способами самореалізації особистості жінки у цих

сферах виступають цілеспрямована діяльність, творчість, активність, самовираження, прояв власного «Я», продуктивна праця, будь-яка соціальна діяльність, соціальна активність, життєтворчість. Важливими є як об'єктивні результати, так і суб'єктивна оцінка особистістю власних досягнень. Для хорошого самопочуття жінки у світі мають велике значення ті процеси, які відбуваються у її суб'єктивному просторі. Уявлення жінок про особистісну самореалізацію найбільшою мірою пов'язані із реалізацією професійних і соціальних цінностей, емоційним комфортом.

Умовами успішної самореалізації жінки у професійній діяльності виступають:

- 1) усвідомлення нею власного потенціалу, сильних і слабких сторін, здібностей, бажань та прагнень;
- 2) сприятливі зовнішні обставини, які б не придушували тенденцію жінки до самореалізації, а сприяли їй;
- 3) відкритість жінки до нових ідей, нового соціального досвіду, готовність ризикувати, помилятися, відмовлятися від старих звичок. (Levinson, D. J., 1990)

Висновки. Професійна самореалізація жінки пов'язана у першу чергу із реалізацією потреби у самоповазі, здатністю задовольняти потреби у прийнятті і належності до певної соціальної групи повніше, ніж самореалізація у сфері сім'ї.

Успішна професійна самореалізація позитивно впливає на психологічне здоров'я жінки, на позитивне переживання нею успішності становлення та задоволеності життям, а тому, створює позитивне емоційне тло для сімейного життя та подальшого професійного та особистісного зростання.

Перспективи подальших досліджень. Перспективами подальших досліджень є запровадження програми групової та індивідуальної психокорекції з елементами тренінгу для жінок з метою оптимізації процесу професійної самореалізації та особистісного становлення.

Список використаної літератури.

1. Горчакова, В. Г. (2020). *Психологія жінки професіонала*. Київ [українською мовою].
2. Levinson, D. J. (1990). *The seasons of a woman's life: Implications for women and men*. Presented at 98-th annual convention of the American Psychological Association. Boston [англійською мовою].
3. Чирікова, А. Е. (2021). *Особистісні причини успішної діяльності підприємців*. Психологічний журнал. Київ [українською мовою].

КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

УДК 159.9:378.14

Ярошук Олександр Леонідович,
Студент спеціальності 053 Психологія
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»

Анотація. У статті розглянуто актуальність конфліктологічної компетентності як складової професійної компетентності фахівців соціономічних професій. Обумовлено зміст поняття конфліктологічної компетентності фахівців соціономічних професій, що працюють з людьми, діяльність яких сприяє вирішенню конфліктних ситуацій у житті їх клієнтів, що потребує спеціальної конфліктологічної підготовки.

Ключові слова: конфліктологічна компетентність, зміст конфліктологічної компетентності, професійна компетентність, фахівці соціономічних професій.

Актуальність дослідження. Умови сучасного середовища є досить конфліктогенними, особливо негативну роль конфліктогени відіграють у